

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΕ ΣΥΝΕΣΗ ΚΑΙ ΤΟΛΜΗ

Συνέντευξη του Καθηγητού Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
στον κ. Μιχάλη ΓΚΙΟΚΑ

- Κύριε Αθανασόπουλε είναι γνωστό, ότι είσθε βαθύς γνώστης των θεμάτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ότι ένα μεγάλο μέρος της επιστημονικής σας εργασίας αφορά στον τομέα της οργάνωσης, χρηματοδότησης αλλά και των επιδοτήσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης!

Πείτε μας την γνώμη σας: η ανεξαρτοποίηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στον βαθμό που αυτή υφίσταται, είναι θετική εξέλιξη ή όχι;

- Σας ευχαριστώ για την τιμή που μου κάνετε να με βαπτίζετε «βαθύ γνώστη των θεμάτων της Τ.Α.» και σας συγχαίρω για την σημαντική έκδοση του Συλλόγου σας. Το θέμα της «ανεξαρτοποίησης» ή αν προτιμάτε της «ανεξάρτησης» της Τ.Α. Α' και Β' βαθμού από την Κεντρική Διοίκηση είναι ιδιαίτερος πολύπλοκο και ακανθώδες. Η πρακτική που έχει ακολουθηθεί εν προκειμένω στην Ελλάδα είναι ετερόκλητη και αποσπασματική. Επί δεκαετίες οι εκχωρούμενες αρμοδιότητες από την Κεντρική Διοίκηση προς την Τ.Α. ήσαν ασήμαντες, δευτερεύουσες, περιστασιακές, αναλόγως των πιέσεων και των εν γένει πολιτικών συνθηκών της Χώρας. Ακολουθώντας προέκυψε, ιδίως κατά τα τελευταία δέκα πέντε έτη, μία πολιτική εκχώρησης πολλών αρμοδιοτήτων με ταχείς ρυθμούς, αλλά χωρίς «μεταβίβαση» και αντιστοίχων πόρων εκ του Κέντρου προς την Τ.Α. για την πραγμάτωση αυτών των αρμοδιοτήτων.

Εκτιμώ, ότι η Τ.Α. πρέπει να είναι «απεξαρτημένη» και «ανεξάρτητη» από την Κεντρική Διοίκηση μέχρι του βαθμού εκείνου, που δεν αναιρεί την έννοια της ενότητας και συνοχής του Κράτους.

Στην Ελλάδα αυτή η «χρυσή τομή» του πράγματος δεν έχει προκύψει ακόμη, διότι το Κράτος των Αθηνών ή όπως εγώ το αποκαλώ το Πρωθυπουργικοκεντρικό Πολίτευμά μας επιθυμεί διακαώς να ελέγχει τα τοπικά επίπεδα.

Σε κάθε περίπτωση όμως νομίζω, ότι γίνονται σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση απεξάρτησης με βραδείς όμως ρυθμούς...

- Σε ποιό βαθμό εξαρτάται η εξέλιξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Πρώτου Βαθμού από αυτήν του Δεύτερου Βαθμού; Πόσο δηλαδή μπορεί να «φρενάρει» ή να προωθή-

1. Η συνέντευξη αναδημοσιεύεται από το Περιοδικό ΔΡΟΜΕΑΣ (τεύχος 9) το οποίο εκδίδει ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Μαραθώνος.

σει η Αυτοδιοίκηση Β' βαθμού και ανάλογα με τις προτιμήσεις (κομματικού ή άλλου χαρακτήρα) ή την πιθανή αδιαφορία της στην εξέλιξη ενός Δήμου;

- Όπως εξ ίσου καλά γνωρίζετε κύριε Γκιόκα, δεν υπάρχει «τυπική» εξάρτηση των δύο επιπέδων Αυτοδιοίκησης. Με δεδομένη όμως την ατελή εν προκειμένω ελληνική νομοθεσία, τα πράγματα δεν επιτρέπουν πολλά περιθώρια αισιοδοξίας και τούτο, διότι ουσιαστικώς το δεύτερο επίπεδο θα «αποκτήσει», λόγω της μείζονος πολιτικής επιρροής, που ενδεχομένως θα ασκεί στο άμεσο μέλλον (η συζήτηση για την κατάργηση του Περιφερειακού Διευθυντού έχει ήδη αρχίσει...) την δυνατότητα να παρεμβαίνει σε υποθέσεις, που εκφεύγουν έστω και «κατ' ολίγον» των διοικητικών ορίων των Κοινοτήτων και Δήμων. Εάν προσθέσετε και την κομματική αντιπαράθεση και την αδυναμία στελέχωσης των Υπηρεσιών των μικρότερων ιδίως Κοινοτήτων και Δήμων, τότε τα πράγματα περιπλέκονται σε βάρος πάντοτε των μικροτέρων επιπέδων. Και δυστυχώς στην Ελλάδα δεν ισχύουν ακόμη άλλες ρυθμίσεις, συνήθειες σε Χώρες-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βάσει των οποίων το ανώτερο επίπεδο συντρέχει και υποστηρίζει το κατώτερο ποικιλοτρόπως και όχι μόνον κατόπιν αιτήσεως, αλλά και εξ ιδίας πρωτοβουλίας...

- Τότε εφ' όσον έτσι έχουν τα πράγματα πώς μπορεί ένας Δήμος π.χ. να προωθήσει κατά τρόπο αποτελεσματικό τις υποθέσεις του;

- Παρά το όχι ιδιαίτερος ευέλικτο και εύκαμπτο πλέγμα των ισχυουσών ρυθμίσεων για θέματα Κεντρικής Διοίκησης, Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και ΟΤΑ Α' βαθμού υπάρχουν «περιθώρια» «αυτόνομων» ενεργειών ενός Δήμου, πάντοτε βεβαίως στα πλαίσια της νομιμότητας. Έτσι, ένας Δήμος στην προσπάθειά του να διασπάσει τα «τείχη», τα οποία άλλοι εν αγνοία του έχουν ορθώσει γύρω του, μπορεί να χρησιμοποιήσει νέες νομικές κατασκευές όπως π.χ. Δημοτικές Επιχειρήσεις, Διαδημοτικές συνεργασίες, να δανεισθεί όχι μόνον από το Ελληνικό Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (που δεν δανείζει βεβαίως τους ΟΤΑ και με τους καλλίτερους όρους...) αλλά και από πηγές του εξωτερικού (π.χ. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ιδιωτικές Τράπεζες κ.λ.). Επί του τελευταίου, σας υπενθυμίζω την πολιτική δανειοδότησής του, την οποία ακολουθεί ήδη από μακρού ο Δήμος Αθηναίων, ερήμην βεβαίως της Κεντρικής Διοίκησης, ο οποίος προχωρεί κατ' αυτάς στην σύναψη και νέου δανείου ύψους 25.000.000 δραχμών με κυμαινόμενο επιτόκιο (περίπου 14%).

Εάν τώρα θέλετε να αναφέρω τρόπους εξεύρεσης πόρων για την εξόφληση των δανείων, που μπορεί να συνάψει αυτή την περίοδο ένας οίος δήποτε Δήμος, επομένως και ο Δήμος Μαραθώνος, ευχαρίστως σας πληροφορώ, ότι για τα προσεχή έτη, έχει την ευχέρεια να «καλυφθεί» από έσοδά του εκ του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, εκ του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, εκ των αυξημένων κρατικών επιχορηγήσεων, από τη συστηματική είσπραξη οφειλών τρίτων προς τον Δήμο προηγούμενων ετών, από την εισαγωγή ρυθμίσεων στα διοικητικά του όρια για ελεγχόμενη στάθμευση οχημάτων κ.ά.

- Εάν έχουν έτσι τα πράγματα τότε γιατί παρατηρείται μία «απροθυμία» των ΟΤΑ να καταφύγουν σ' αυτές τις διαδικασίες;

- Για πολλούς λόγους. Επισημαίνω επί τροχάδην μερικούς. Κατ' αρχάς εκ των χιλιάδων Στελεχών των ΟΤΑ, τα οποία εγώ αποκαλώ «ανιδιοτελείς και αθώους εργαστές» της Τοπικής εν γένει Αυτοδιοίκησης και Ανάπτυξης, ελάχιστα γνωρίζουν γι' αυτούς τους μηχανισμούς και γι' αυτές τις διαδικασίες. Πόσοι π.χ. γνωρίζουν την ευχέρεια των Ελληνικών ΟΤΑ να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες δανειοδότησής τους από

την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, που εδρεύει στο Λουξεμβούργο; Έπειτα, πόσοι από τους ΟΤΑ διαθέτουν Ειδικούς Συμβούλους και Συνεργάτες να «αναζητούν» αυτές τις δυνατότητες περαιτέρω οικονομικής ενίσχυσής τους από Εθνικές, Κοινοτικές ή άλλες πηγές; Και εάν ακόμη, μερικοί Αιρετοί Άρχοντες έχουν την σωστή πληροφόρηση στους κατάλληλους χρόνους, πόσοι από αυτούς θα «τολμήσουν» να προβούν στις αναγκαίες ενέργειες, όταν μάλιστα αυτές συνεπάγονται πολιτικό κόστος, δυσανεκτικές των Δημοτών και θα αποδώσουν καρπούς μακροχρονίως;...

- Τότε τι γίνεται;

- Μπορούν να γίνουν πολλά. Και το πρώτο που πρέπει να γίνει όχι αύριο, αλλά σήμερα, είναι η συγκρότηση μηχανισμών ενημέρωσης όλων: Ενημέρωση της Κεντρικής Διοίκησης, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, των ΟΤΑ Α' βαθμίδας με ευθύνη του Κράτους και ενημέρωση εν συνεχεία των Πολιτών με ευθύνη των Τοπικών Δομών. Από δεκαετιών ήδη διακηρύσσω την ανάγκη η ΚΕΔΚΕ να συγκροτήσει μηχανισμούς ενημέρωσης αυτής της ιδίας και των Μελών της και να μην αναμένει την αντίστοιχη ευγενή χειρονομία της Κεντρικής Διοίκησης... Από μακρού χρόνου τονίζω την ανάγκη να αξιοποιηθεί και το δυναμικό των Πανεπιστημίων μας (που προσφέρεται συμπτωματικώς...) υπέρ των Τοπικών Δομών.. Και δεν παραλείπω να επισημάνω την παντελή απουσία από τις σχετικές διαδικασίες των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, με πρώτη εκκείνη των Κρατικών, μονίμως σιτιζόντων κομματικούς φίλους, με ό,τι αυτό συνεφέλλεται...

- Κύριε Καθηγητά με όσα αναφέρατε μέχρι τώρα θίγετε την καρδιά των προβλημάτων και αυτό προκαλεί ήδη πικρές σκέψεις, τις οποίες εξομολογούμαι, ότι προτιμώ από την παντελή άγνοια των θεμάτων. Ας αλλάξουμε όμως συζήτηση. Το περιοδικό μας ο ΔΡΟΜΕΑΣ, είναι ένα πολιτιστικό περιοδικό. Νομίζετε, ότι ο πολιτισμός και τα πολιτιστικά έργα μπορούν να τονώσουν μία τοπική οικονομία; Είναι δηλαδή εκμεταλλεύσιμα προϊόντα; Ή απευθύνονται στους λίγους, άρα αδιάφορα για την εξέλιξη ενός τόπου;

- Σας ευχαριστώ για τη σημαντική αυτή ερώτηση. Ο πολιτισμός εν γένει σε συνάρτηση με την τοπική χωρική διάσταση αποκτά μείζονα σημασία, γιατί ακριβώς συνδέεται με τον χώρο στον οποίο «παράγεται». Χρησιμοποιούμε π.χ. τον όρο Ελληνικός Πολιτισμός. Αλλά τι υπονοεί ο οίος δήποτε με αυτό τον όρο; Νομίζω, ότι ο όρος περιλαμβάνει (και συγκροτείται εξ αυτών) τον πολιτισμό του Αιγαίου, της Κρήτης, των Μυκηνών, της Ολυμπίας, των Δελφών, του Μαραθώνος, των Αθηνών κ.λ. και των Ανθρώπων, που εγεννήθηκαν και έζησαν στους συγκεκριμένους τόπους. Φοβούμαι, ότι τα πολιτιστικά εν γένει θέματα, που βεβαίως μπορεί ενίοτε να προσκτώνται «εμπορικές» και «οικονομικές» διαστάσεις, κάθε άλλο, παρά απετέλεσαν αντικείμενο ουσιαστικής μελέτης και «αξιοποίησης»... Μία Μελέτη που εξεπονήθει για λογαριασμό της ΚΕΔΚΕ από την ΕΕΤΑΑ προ τριετίας, για θέματα πολιτιστικών δραστηριοτήτων των ΟΤΑ (που φοβούμαι, ότι είναι μάλλον η πρώτη και μόνη) δεν έχει ακόμη εκτυπωθεί... Και λυπούμαι, που επισημαίνω ότι μεγάλα κονδύλια και από πηγές του εξωτερικού για πολιτιστικές δραστηριότητες των ΟΤΑ παραμένουν αζήτητα...

- Δεν υπάρχει τελικώς «θεραπεία»;

- Βεβαίως και υπάρχει. Από αρχαιοτάτων χρόνων μάλιστα: την διέτυψε το αρχαίο ελληνικό αθάνατο ανά τους αιώνες Πνεύμα: «Γνώθι σ' αυτόν» και «Μηδέν άγαν ποίει». Και την ενεκολπώθει εν συνεχεία ο Χριστιανισμός: Γνώσεσθε την αλήθειαν και η αλήθεια ελευθερώσει Υμάς...